

N A M U R A

JURNAL.

PENTRU PROPAGAREA ȘTIINTELOR POSITIVE ÎN ROMANIA.

Redactori: Dr. C. ESSARCU și Lt. D. ANANESCU.

CONTINUT: Instrucția și educația. Puterea ideilor. Afinitatea afecția etc. (urmare). Alimentația. Varietăți.

DD. abonați din districte sunt rugați a grăbi trimiterea abonamentelor prin corespondenți D-lor și a reclama orî de câte orî nu vor primi numerile regulat prin serviciul postal.

INSTRUCȚIA ȘI EDUCAȚIA

MIȘCAREA INTELLECTUALĂ. POLITICA CEA BUNĂ.

Nă se poco io vi dia, da imputur sono
Che quanto io posso dar, tutto vi dono.
Ariosto.

Daca puțin vè daî nu sunt de imputat
Căci cât pot tot vè daî.

Primul număr al jurnalului nostru începea prin ideea următoare:

Există un fapt evident pentru acella care a meditat asupra naturii umane și asupra naturii societăților. Acest fapt este cel următor: sunt epoce în viața unei nații în care se simte pretutindeni un mare gol; fiă-care simte că are trebuință de ceva, dar nu știe bine de ce; spiritele sunt nemulțumite de starea în care se află, ar vrea să apuce o direcție ca să se scape de neodihna apăsătoare ce se află asupra-le, dar nu știu care, și stau pe loc, cătînd a'și omorî urîtul ce simte prin tînguirî zădarnice sau prin declamații și mai zădarnice, starea socială întregă lînghezește...

Să vie atunci o inteligență lămurită care să formule într'un chip luminos și precis trebuința ce se simte (dar într'un chip vag și nedeterminat) în inimile tuturilor, să dea o formă pipăită acestei trebuințe, s'o arate tuturor, s'o pue strălucitoare de evidență și de actualității înaintea ochilor fiăcărui și să dîcă la toți:

Iată de ce aveți trebuință.

Atunci iată ce se va întempla: dacă

nația are vitalitate înrînsă și e destinată a trăi, o mișcare de viață se simte în toate clasele societății; un curent electric pare că le străbate ca să producă căldura și mișcarea: semnele vieții. Atunci se ivesc aceste entuziasme juvenile (de ómenî ce au înrînsi tinerețe), acea ardóre care produce lucrurile cele mari și nobile, acea vitalitate, c'un cuvînt, care înveselesce inimile acellora ce iubesc țerra în sînul căria aceste semne se arată, și care se gîndesc la viitorul ei.

Și terminam dîcînd:

Cerem cu ardóre și conjurăm pe toți de a se asocia cu cererea noastră, ca totă energia, totă activitatea, să se îndrepteze către ideea vitală, către trebuința cea mai capitală ce simte societatea noastră și pe care o resumăm în două cuvinte:

Instrucția și Educația.

Regenerarea intelectuală și morală.

N'a trecut patru luni de când aceste rînduri fură scrise și mișcarea intelectuală în sensul în care îl înțelege jurnalul nostru se manifestă în societatea română în tr'un mod evident.

Am repetat sub toate formele veritatea istorică care ne arată că nu e speranță de o regenerare socială și politică fără rege-

nerarea intelectuală și morală, am aretat-o sub toate aspectele, am ostenit chiar atenția publică printr-o obținată repetiție sacrificând amorul nostru propriu de scriitor, am aretat în toate tonurile unde este punctul de plecare combătând (adesea cu vivacitate) tendințele care ne depărtază de densusul împingându-ne spre confuzie și zăpăcélă... Constatăm însă acum cu bucurie symptomele care ne arată că ideea ce proclamă și susține acest jurnal își face drumul seü.

Lecturele publice inaugurate în capitala noastră atrage un public din ce în ce mai numeros, desteptând inteligențele și împingându-le pe calea unde cetățeni vor găsi și mai multă demnitate, și mai multă viață, și mai multă fericire. Un număr considerabil de juni oratori vin să se înscrie și să aducă publicului adunat ca să 'i asculte tributul reflexiilor și studiilor lor. Uni mai instruiți și mai eloquenți, alți mai modesti și mai umili, dar toți animați de o nobilă intenție și de o nobilă emulație. Anunțăm cu bucurie că mai multe din celebritățile noastre care au jucat un rol însemnat în țerră se vor coborî și ele pe terrumul neutru unde îi invităm în numărul trecut ca să lucreze împreună cu cei juni pentru regenerarea intelectuală și morală a Nației. Intre alți, veteranul părinte al litteraturei române Heliade va ținea o conferință asupra *Alphabetului*. Pare că D. Heliade e dintre aceia care au *navitatea* de a crede că e bine ca cine-va să începă de la *alpha*.

Lecturele publice, din capitală se răspindesc prin județe și găsesc un echo în mai multe puncturi ale României, Galați, Botoșani, Brăila; Craiova răspund apelului nostru și amici sympathici (căci cum am mai dis'o suntem aici toți aceea ce ne dăm mâna ca să ne grupăm împrejurul unei idei) și mai mulți amici ridică în mai multe puncturi ale țerrei drapelul pacific, care nu va întârția să adune împrejurul lui pe aceia ce vor forma *batalionul sacru* pentru ca să se lupte în contra *marelu' inemic*: Ignorența și corupția; ca să apuce de corne cu mătini vigurose pe taurul fatal și să 'l îngenu-

che, și să 'l dobóre, și să 'l culce la pământ.

Jurnalele se înmulțesc și cele mai însemnate dintre dinsele iaü *directia* pe care n'a încetat s'o arate jurnalul nostru și să cate a lumina inteligențele și a da independență și vigóre caracterilor, convingându-se că aci e punctul de plecare.

Consciința națională, în divergență în mai multe puncturi cu *Opiniunea națională* se înfilnesc împreună și se întilnesc cu noi reproducând idei și exprimând dorințe ce au între dinsele și cu alle noastre o însemnată affinitate. *Instrucția și Educația*, iată cel din urmă articol plin de reflexii juste și de idei solide ce citirăm în *Opiniunea națională* și mai multe articole intitulate *Regenerațiunea morală, Ignoranța, cauza tuturilor relelor*, a căroră importanță n'a scăpat nimului, desteptară în spiritul cititorilor *Consciinței naționale*, cugetări salutarii. Nu ne putem opri de a reproduce rândurile următoare ce le sustragem din unul din aceste articole și pe care le recomandăm cu dinadinsul meditației cititorilor nostri:

„In momentul în care o națiune se regăsesce pe sine și,¹⁾ își bucuiesce din animelmele cele mai impetrite o dorință nedefinită de probitate, de integritate, de vieță morală. Acel moment se va găsi negreșit la voi; totul stă să nu lăsați să vă scape acel moment. Am vedut Grecia în timpii în cari lucra pentru independența ei; toți têtłharii devenisară ómeni onesti; am dormit singur, în miđlocul lor, în retragerile lor cele mai retrase, cu mai multă securitate de cât aș puté avé astă-đi în orașiele cele mai bine păzite. Tot asemenea și 'n Italia, cine se póte'ndoui că moravurile n'au devenit mai regulate de când au început a se spera redobândirea unei Patrie? De va fi prin putință și 'ntre voi a nu mai pune în îndoință învierea lucrului public, din acea certitudine (asigurare) vor isbucni îndată acte strălucitoare. Acei chiar cari ađi par împetriți în nedreptatea seculariă se vor simți îmbunetățindu-se. Indoința numai despre renascerea patriei opresce tot, înghiacia totü. Se tem ómenii să

¹⁾ Edgar Quinet,

nu lucreze pentru un vis. Lipsa de Patriă nu este o nenorocire atât de mare, de cât fiind că este cauza cea mai activă a scăderii morale.

„Ni s'a spus că nu lipsesc ómenii cei buni, dar că lipsește puterea. Cu atât mai mult trebuie să interesați în chestiune moravurile publice, căci de sigur ar fi o lipsă de judecată s'ascéptați tot de la braciile și ánimile străinului, făr'a pune nimic d'al vostru.“

Invitând ánc'o datá a medita asupra acestor grave învățăminte, să continuám subiectul nostru arátând symptomele miscări intelectuale și a politicei celei bune ce ni se pare că se manifestá în societatea noastră.

Mai citim áncó în Consciința națională o epistolă a onorabilului nostru coleg D. Ștefănescu în care chiamă atenția Consiliului superior al Instrucției publice asupra Instrucției și Educației în general și în urmă asupra necredutei anomalii de a grămădi pe capul unui profesor câte cinci și șese științe diferite!! Cititori nostri își aduc aminte că am vorbit despre acest fapt într'unul din numerele *Naturei*. Ne asociem dar complet cu D. Ștefănescu și cerem ca învățământul științelor physice să se încredințeze altui profesor de cât profesorului însărcinat cu științele naturale și acestea să vie în urma științelor physice. Cinci sau șese științe diferite pe capul unui singur profesor! Și scholari venind să învețe *biologia* făró să aibă cea mai mică noțiune de *chimie* care este pusă într'un clas subsequent!! Cerem în numele Instrucției și Educației, ca savanți membri ai Consiliului superior să 'și îndrepteze savanta lor atenție asupra acestui punct și să nu permită ca o așa de pucină știință să preside în redactarea programului gymnasiiilor și facultăților noastre.

Cele mai grave interese ale unei societăți sunt legate cu confecționarea unui program și adoptarea unui system în Instrucția ce se respândesc în țerră. Inimicul nostru *preténsul om practic* nu înțelege acésta, dar savanți membri ai savantului

consiliu superior al Instrucției publice înțeleg acest adevér mai bine de cât noi.

Chemám asemenea atenția autorităților competente asupra îmbunătățirii sórtei profesorilor și institutorilor primari pentru ca să se ridice nivelul învățămîntului primar și secundare și cerem organizarea facultăților ast-fel în cât să pótă da professori demni și capabili, putînd facultățile înlocui pînó la un óre care punct o schólă normală care ne lipsește. Avem ardórea de a crea, dar suntem pucín capabili de a consolida, de a mări, de a perfecționa ceea ce avem. Vom reveni asupra organizării Facultăților care áncó o datá póte înlocui schólă normală dându-ne profesori instruiți și capabili. Vom deschide în acelaș timp un viitor scholarilor facultăților noastre care nu sunt inferiori scholarilor din ori care Facultăți din Europa pri perspicacitatea inteliginței, și prin amórea studiului când se véd susținuți și încuragiat de zelul sympathetic al profesorilor lor. Nu e vina lor daca învățăturile sunt reu distribuite în programul gymnasiiilor și nu vin destul de pregătiți pentru un curs superior de Facultate.

Ca să avem însă profesori buni trebuie să 'i retribuim bine... Institutori și profesori gymnasiiilor sunt pucín resplátiți. Vom pune în mirare pe cititori nostri precum póte și pe D. Ministru și Consiliul Instrucției publice spunéndu-le că institutori primului grad al învățămîntului primar sunt plătiți câte 50 de lei pe lună!!

Nu scim daca póte cine-va avea un servitor cu o asemenea léfă, mărturisim însă că într'o țerră unde suffrag'ul universal este basa systemului politic, este a areta un pucín intelligent dispreț pentru îngrijirea educației acellora căroră le dai redutabilul drept de a ține un buletin în mână și a merge să 'l depue în urna în care se decid cele mai grave și vitale interese ale societăți și ale guvernului. Acelle mase despre a căroră educație îngrijită așa de pucín sunt o armă formidabilă pe care o puteți mânua astăđi, dar al că-

ria ascuțiș se pôte întorce mâine în contra vóstră...

Vom ajuta din tótă inima pe Ministru ce se ocupă de acéstă questie de un interes social de cea mai mare gravitate... Dar linisteste-te, linistitul meü cititor, căci nu te voiü conduce pe terrîmul acelei pólitice despre care noi nu vrem a ne ocupa. Continuând misia nóstră de a defende interesele Instrucției și Educației, cerem împreună cu D-ta, ca bani publici să se cheltuésă în rapport cu profitul ce se trage din cheltuiala lor și constatăm că pe când armata (a căria utilitate pentru defenderea Patriei, ast-fel precum e organizată, este după disa mai multor persóne competente mai mult de cât problematică, un bun dejune, și uni ómeniglumeți pentru o armată seriósă), pe când armata absorbé mai a treia parte din resursele terrei bugetul instrucției publice este mai mult de cât modest. Proportia e nedréptă, echilibru nu există și societatea aceea suferă în care diversele forțe și elemente din care se compun nu se află în echilibru și în armonie.

Dar să lăsăm acest subiect și să trecem la uu alt jurnal în care *tendința* cea bună se manifestă. *Trompeta Carpaților* publică

un remarcabil articol de cunoscutul filoromân Vegezzi Ruscala din care tragem pentru a pune subț ochii cititorilor noștri liniile următoare care exprimă așa de bine idea noastră: „Mai mult decât întinderea teritoriului și numărul oștirilor, progresul științific și litterariu este de o mai mare importanță pentru o națiune.“

Amicul familiei lucréză și el din tóte forțele pentru propagarea ideilor celor bune.

În mișcarea litterariă propriu, și propune a publica mai multe cărți, parte originale și parte traduchit, dorind a îmbogăți litteratura Romană și a mări salutarul current al mișcării intelectuale.

Urăm succes acestei întreprinderi. Ne permittem însă a adăoga că am dori ca cărțile ce se traduc să fie cu scrupulositate allese.

Chemăm asemenea atentiă asupra unei publicații în limba francesă a mai multor din Legende și Doine române de D-nu Rocărescu, publicație ce are de scop a face cunoscut streinilor frumusețele litteraturei nóstre și pe care autorul le dedică junimei române ¹⁾.

¹⁾ Legendes et Doines roumaines imitées de M. B. Alexandri, par Rocaresco. Paris, Librairie Moquet.

LINNOEUS

Sciințele positive ce tractéză. Jurnalul nostru aü trecut prin mai multe phase pênă să ajungă în starea lor de astă-di. Mai mulți bărbați eminenți și-aü consumat viața lor și aü găsit tótă fericirea în studiul acestor sciințe atât de întinse și atât de frumóse. Unul din naturaliștii cei mari care a lucrat mult a lărgi sfera sciințelor naturale cu care nu se pôte compara de cât Aristotel, Buffon sau Cuvier este Linnoeus. Carol Linnoeus, fiul unui păstor țerran dintr'un sat din Smoland în Suedia la etatea de șeece anî fu trimis de tatăl seü la școla latină eclesiastică din satul vecin; dar el încă d'acum avea mare inclinare către sciințele de observație și mai cu seamă către Botanică, neingrijea studiile eclesiastice și a l erga peste câmpii să studieze florile. Supărat tatăl seü de acésta, îl ü puse ucenic la un cismar și avu a se lupta cât-va timp cu asprinea miseriei, dar în-

tr'o și medicul Rothmann trecând pe la acest cismar dleri spiritul observator al junelui Linne, îl ü ceru de la bătrânul păstor și îl ü recomandă unui amic al seü Stobaeus professor de sciințele naturale la universitatea din Lund; acesta conduse primi seü pași în carriera sciințelor și putu desvolta într'ensul câteva cualități superióre.

D'aici junele Linné plecă la universitatea din Upsala, unde începu studiile salle medicale, dar mijlócele pecuniare یرaü prea mici și era amenințat a cădea în miserie, dacă întemplanrea n'ar fi făcut să între în relații cu celebrul Olaus Celsius, care i întinse mâna de ajutor și i propuse a fi colaboratorul seü la uvragiul *Hierobotanicon*. Nu trecu mult și făcu amicie cu professorul de Botanică, Rudbeck care cunoscând meritele lui Linné stărui să îl

numescă director al grădinei botanice și supleanț al lui Linné avea acum 23 ani.

D'atunci ideile lui Linné se întind și puse fundament unei reforme immense ce proiectează el în regnul vegetal și în totă istoria naturală. În anul 1732 fu trimis, cu cheltuiala academiei științelor, în Laponia ca să studieze produsele acestei țări, studii începute de Celsius. Nu fără osteneală strebătu el munți înghețați, se coboră prin Laponia norvegiană pe marginile mării ca să ocolească golful Bothnic și să se întorcă apoi în Upsala prin Finlandia și insulele Alande. El însuși se descrie îmbrăcat c'un vestmânt scurt, cu pantalonii ușuri, purtând un sac de peie și o cutie de tinichea pentru plante, o pălărie largă, singurul adăpost în contra soarelui și al ploii, un baston inferat în mână, mergând vesel cu puține parale în pungă și învoindu-se cu orii ce nutriment în colibele Laponilor culegând plante insecte, minerale și luând note de toate lucrurile. Dar întorcându-se încărcat cu tesaurile științifice în loc de recompensă găsi invidia și jalușia. Degustat, se retrase într'un mic oraș de unde apoi se dusse la Leyda în Hollanda și se puse a studia medicina sub renumitul Boerhaave. Trei ani petrecu el cu G. Clifort avut hollandes amator de științe care i confia grija cabinetului și a grădinilor sale.

Aici în fericita retragere dela Hartecamp, înfloriră marele sale idei, basate pe experiențe, cōpse vastul tablou asupra celor trei regnuri ale Naturii, puse basa primului său uvrăgiu: *Systema Naturei*, și *Philosophia botanică*. După aceea vizită el Anglia și Franția și recunoscu la Paris pe botanistul Bernard de Jussieu, cu care a legat o strânsă amicie. Întâlnirea acestor două mari naturaliști a fost memorabilă. Linné mergea la o esborisație afară din Paris unde Jussieu arăta elevilor plantele după câmp; ca să încerce pe profesor, misce junii botaniști fac o plantă din părți luate dela alte vegetale și o presintă lui Jussieu.

El întârzie a pronunția, când un necunoscut

declara numele unei plante din America ce cunoștea Jussieu strigând: *Linné singur său eu, putem descoperi această fraudă.* Acesta era Linné. Ast-fel a început strânsa și durabila unire a omenilor de merit, însemnată cu cele mai nobile suveniruri; și flōrea dedicată *jussiea* va aduce aminte posterității ca amicia lor trebuie să înflorească tot-d'auna pe pământ.

Întorcându-se în Suedia fu numit medicul regelui, și în fine profesor de Botanică la Universitatea din Upsala, unde ocupă această cathedra 37 ani.

Linné dade Botanicei o classificație methodică fondată pe organele sexuale ale plantelor, crecă pentru această știință o limbă comodă, regulată, uniformă, potrivită cu noile observațiuni ce făcuse, și defini "fie-care gen și fie-care specie prin frase scurte și d'o precizie admirabile

L I N N É

dând naturalistilor un puternic mijloc mnemonetic a determina plantele. Astă reformă în classificație a întins-o și la cele-lalte ramuri ale științelor naturale în Mineralogie și Zoologie, dar nu așa bine nemerite ca în Botanică. Cu toate meritele. Clasificația lui Linné are defectul d'a fi artificială și d'a rupe adesea adevăratele raporturi naturale ale ființelor, d'aceia înlesni adversarii puternici, între alți Buffon, Adanson, Haller etc. și în cele din urmă termină prin a da locul methodei naturale a lui Jussieu.

De la Aristotel pină la dēnsul, nimeni n'a îmbrăcișat c'o privire de ochi mai înaltă și mai armonică lanțul creaturilor terestre.

Prefația uvrăgiului său, *systema naturei* este un manific tablou în care se urcă el pēnă la Divinitate. Linné era foarte religios, pretutindini el cută și descoperē ca și Newton urmele unei înțelepciuni infinite și supreme. D'asupra porții cântieri sale era scrisă phrasa următoare: *innocue vivite nimen adest* (trăiți în inocență, Dumnezeu este present.) Sufletul său este tot plin de poesiă așa-quând descrie deosebitele feluri de fluturi și reprezintă dei fabulei sub emblemele lor strălucitoare; când tractează

despre conchili și producțiunile marine, pune înainte deitățile. Amphitrița saŭ Venus eșind din unde și tot cortegiul ȃeilor ș'al nymfelor; ast-fel în cât când studie cine-va o plantă 'l animă prin imagina muselor; palmeri sunt pentru densusul ca nisce priuți ai regnului vegetal, pe când graminele se tirăsc la picioarele lor ca nisce țerrani smeriți și folositori; spiritul seŭ limpede și repede găsesce cuvântul care desemnă o ființă și 'i dă viață.

Îndată toți naturașiști Europei întorseră privirile lor către astă stea o nordului care respân-dea atâta lumină, din tôte părțile 'i se adresa plante, animale și alte producțiuni, regii chiar nu credeau că se injosiorăză intrând în relațiuni cu densusul. Ludovic XV culese cu mâna sa seminte din gră-dina Trianon (de lângă Versaille) și 'i trimisse.

Linné ducea o viață simplă și liniștită în mijlocul elevilor ș'al familiei salle compusă de patru fete și un băiat; gusturile salle modeste și juisența studiilor 'l dispensa de înquietudinii ceea ce face adevărat fericire a ómenilor înțelepți.

În cea mai mare parte a existenței salle a fost sănătos, dar în anul 1773 simți o slăbiciune a memoriei care 'i prevestea alte accidente. Lovit în urmă de mai multe atacuri de apoplexie muri în fine în 10 Ianuarie 1778 în etate de 71 ani. Gustav III regele Suediei plânse mult perderea lui și el însuși compuse orația funebră; mormântul lui se afla în cathedra din Upsala, edificiu care ține locu vechiului templu al lui Odin și un monument precum și o statuie de marmură s'a înălțat în universitatea unde făcea el cursurile. Collecțiile, herbarele și manuscrisele lui au fost adunate în Englitera de Doctorul Smith. Principalele salle uvrage sunt: *Systema naturei* în care a pus bazele unei clasificări methodice a cellor trei regnuri ale naturei;

Genera planterum în care distribue plantele după fructificația lor. *Philosophie Botanica* de care intră în considerațiuni înalte asupra sciințelor.

Linné avea o talie mai jos de cât de mijloc, slab dar bine făcut, capul lat, fisonomia deschisă ochi vii și pătrundători, avea o expresie de finețe foarte însemnată. Dotat d'o sănătate robustă dormea puțin și lăssa lucru ori de câte ori spiritul seŭ nu era dispus a ajuta intențiile salle.

Acest mare om era simplu în morsuri și cunoscut printr'o veselie francă și naivă. Era fidel amicii și reconșcinței, uita lesne injuriile dar nu și bine-facerile și 'i plăcea a îndatora pe toți. Inŭința ce Linné exersă asupra secolului seŭ este immensă și gloria sa nu va peri. Nu numai că supuse la regule invariabile studiul sciințelor naturale, dar încă imprimă sciințelor physice în general un caracter nou, împinse spiritele către ordine și method și făcu pretutindine să substitue faptele positive în locul hypotheseselor.

Ast-fel fu cel mai mare reformator în istoria naturală dela Aristotel până în secolul al XVII-lea; cât pentru memoria acestui mare bărbat s'au format mai multe societăți în Francia și în Anglia, ce pórta numele de societăți Linneene care au drept scop cultura și propagarea sciințelor naturale. Mai adaogăm că una din fiele lui Linné, Elisabeth. Christina descoperi óre care luciri electrice séra asupra flórei Capucinei, observație confirmată ș'asupra altor plante.

Fiul lui numit tot Carol ocupă cathedra tată-lui seŭ, dar muri june și fără copii, după ce a dăos prea puțin la lucrările părintesci. Succesorul seŭ dedică o mică plantă de la nord cu numele de *Linnoea* spre memoria ilustrului naturalist.

A.

AFFINITATEA — AFFECTIA — GENERAȚIA ȘI PROPAGAȚIA PLANTELOR — O SINGURĂ LEGE MENȚINE ARMONIA ÎN UNIVERS.

(Continuare 1).

Dómnelor și Domnilor

Acum că scim cum plantele se hrănesc și respiră și cunoscem admirabila armonie ce Natura a stabilit între regnul mineral și vegetal pe de o parte și regnul animal pe de alta, să ne întrebăm cum se sêversesce importanța funcție a înmulțirii vegetalelor pe pământ, să studiem în alte cuvinte generația și propagația plantelor. Pentru acésta însă

este indispensabil să cunoscem părțile din care se compune o flóre. Și să intrăm în câte-va amărunturi cam aride. — Să luăm acéstă rosă saŭ ori care altă flóre. Ei bine într'o flóre există duoé categorii de organe, organe accesorii saŭ protectóre și organe esențiale. Organele protectóre sunt acea ce bosaniști numesc *caliciul* și *corolla*, organele esențiale sunt: *staminele* și *pistilul*.

Caliciul este acéstă parte verde ce o vedeți

1) Vezi N. 13 și N. 14.

înconjurând basa părții colorate a flori; el prezintă mai multe diviziuni ce au înbotanică o numire specială (sepale).

Corolla este partea cea mai frumoasă a flori. Ea este care se îmbracă cu mii de mii de culori și dă florilor admirabila lor frumusețe și varietate. (Divisiunile corollei se numesc petale). Cu toate acestea ea nu este partea cea mai importantă a flori și nu joacă nici un rol în marea funcție a generației plantelor. Caliciul și Corolla protejează numai organele care vor săvârși această funcție și care sunt staminele și pistilul.

Staminele reprezintă elementul masculin și sunt aceste porți subțiri terminate printr-o tuberositate, printr'un fel de pălărie numit *anthera*.

Ar putea cine-va să spună că sunt nise cavaleri înamorați ce se îmbulzesc împrejurul nympheii ce se află în mijlocul florei. Această nymphă se numește *Pistil*, constituia ca să mă serv de o expresie Greacă *Gynecea* pe când staminele constituie *Androcea*. Nu credeți că fac aici un romanțu, expui din contră fapte pozitive și științifice. Staminele în adevăr reprezintă elementul masculin, are analogie cu ceea ce am numit în chimie un acid, cu ceea ce vom numi în electricitate elementul pozitiv, cu activul într'un cuvânt, pe când pistilul reprezintă elementul feminin, ceea ce am numit în chimie o bază, ceea ce vom numi în electricitate elementul negativ, cu pasivul într'un cuvânt. Dualitatea armonică se întâlnește pretutindeni.

Am spus că staminele se termină printr'un mic organ ce se numește *antheră*, *anthera* conține o pulvere aurie care este pulverea fecundantă și care se numește *pollen*. Pollenul constituie dar pulverea fecundantă; într'adevăr când florea și-a terminat misiunea sa secundară de a înfrumuseța câmpiile și grădinele noastre, când intră în periodul în care începe misiunea sa de fecundație și de reproducție, pollenul este din *antheră*, merge de se pune pe pistil adică pe elementul feminin, pătrunde în interiorul lui și merge prin țesăturile diverselor sale părți ca să ajungă pînă la baza lui unde se află nise mici corpusculi numite *ovuli*. Acolo pollenul îmbrățișează ovulul și marele mister se săvârșește: Ovulul este fecundat și o mică plantă va naște dintrinsul. Astfel se săvârșește funcția generației plantelor care se propogă în urmă și se înmulțesc puind astfel în realizare cuvintele Creatorului: Cresceți și veți înmulțiți.

Ar fi foarte interesant să arăt câtă îngrijire are natura ca să înlesnască fecundația pistilului prin pollen și câte ingenioase precauțiuni ia ca pulverea fecundantă să nu se pierdă ci să meargă din contră la destinația ei.

Tot-d'a-una Natura face astfel încât staminul, elementul masculin, să fie mai înalt de cât pistilul astfel încât pollenul care se află la extremitatea superioară a staminului să cadă natural pe pistil și să meargă în urmă să fecunde ovulul.

Altă dată când se întâmplă ca pistilul să fie mai înalt decât staminul, acest stamin are un fel de support care îl înalță când vine epoca fecundației și partea superioară a staminului care conține pulverea fecundantă merge de se pune pe pistil ca să-l fecunde. (*Nenuphar*).

Sunt multe flori în care se observă fenomenul următor: Staminele sunt depărtate de pistil care rămâne singur izolat în mijlocul florei; în epoca fecundației staminele împinse printr'o forță atractivă se apropie de pistil îl îmbrățișează, îl strâng cu afecție și fecundația se săvârșește.

Dar se observă în generațiunea plantelor alte fenomene și mai curioase. Când veți merge în Elveția veți face în vre-una din excursiunile D-văstră, o plimbare în barcă pe riul ce strebate și ese din admirabilul lac al Genevei, pe Rhon. Veți putea, dacă întâmplarea vă va favoriza, întâlni o plantă foarte curioasă și foarte interesantă numită *Vallesneria spiralis*, plantă ce se găsește asemenea în unele râuri ale Italiei.

Această plantă este *dioică* adică elementul masculin se află pe o ramură, pe un individ și elementul feminin pe o altă ramură care este despărțită printr'un spațiu adesea foarte mare de cea d'ântăiu. Aceste plante trăiesc în fundul apei. În epoca amorului, *vallesneria* feminină care are un picior în spirală foarte lung se anină, se înalță și ajunge pînă la suprafața apei. *Vallisneria* masculină, își deschide și ea atunci *anthera* ce conține pollenul și pulverea fecundantă se ridică, ese d'asupra apei și, dusă lin și armonios de curentul riului, merge ca la un *rendez-vous*, să întâlnească pe *vallesneria* feminină și să săvârșească marele mister. Curentul continuă de a-l duce împreună legănându-i pe țermuri depărtate unde implinesc marea funcție a propagațiunii.

Altă dată zephyrul se însărcinează ca să apropie și transporte pollenul și să-l ducă pînă în locul

unde se află planta feminină. Acesta se vede în palmieri. Palmierul masculin poate fi despărțit de palmierul feminin printr-o distanță foarte mare adesea de mai multe poziții. Ei bine, în regiunile unde cresc palmieri zephyrul în epoca fecundației se înalță lin în direcția palmierului masculin către palmierul feminin, se încarcă de pollenul fecundatoriu și vine să-l scuture în sinul palmierului feminin. Admirabile sunt armoniile naturei!

Aș putea enumera o mulțime de alte exemple de asemenea natură, unele mai minunate decât altele. Tote ar pune în evidență această forță misterioasă care menține armonia în univers, forța care este unică și aceeași dar care are diverse manifestări, diverse moduri de a fi; forța care pătrunde toate substanțele universului și domină tot ce există.... care ca ici numire de cohesiune, dincolo de afinitate, mai departe de atracție, ici de sympathie, de afecție, amor etc. «O singură lege menține armonia în univers, legile oamenilor sunt mult mai numeroase și armonia între dinși nu există, o singură lege ar fi în desul ca să-i facă fericiți: ei pot să se iubească».

A! înțelegă acea admirabilă Evangelie a lui Christ și acelle vorbe atât de pathetice ce Mântuitorul lumii dice ucenicilor sei mai înainte de a se despărți de dinși pentru tot-d'auna.

— Să vă iubiți, le dice el neincetat și să iubiți pe frați voștri. Să vă iubiți le răspunde el la toate întrebările lor și să iubiți pe frați voștri.

— Dar ce trebuie să facem când vom rămâne singuri și ne vom despărți de tine?

— Să vă iubiți și să iubiți pe frați voștri.

— Dar ce ne înveți, ce precepte ne dai ca să putem răspândi morala Evangheliei, ca să putem predica cuvintul de adevăr și de viață, ca să-l putem propaga pîntră păgênî?...

— Să vă iubiți și să iubiți pe frați voștri.

Să ascultăm dar cuvintele dătătoare de viață (și de fericire) alle Mântuitorului lumii. Să înțelegem în puritatea și sancțitatea lui acest mare și nobil sentimentul ce se numesce *Amorul* și inimele noastre să se pătrundă de dinsul.

Să avem amor pentru Știință, să avem amor pentru Adevăr, să avem amor pentru concetățeni și concetățenile noastre și iarăși amor să avem pentru Patria română și pentru aceea care a lucrat și lucrez în conștiință pentru forța, prosperitatea și gloria ei!

Stoicismul, Domnilor, era un lucru mare în antichitate. Doctrina stoicilor va ocupa un loc în etern nemuritor în istoria ideilor. Philosophi stoici erau de o sută și de o mie de ori mai învățați decât cei doi-spre-zece ucenici ce înconjurau persoana lui Christ. Ei bine Stoicismul cu toate astea n'a putut eși din zidurile Athenei și Romei și a ramas o sectă cu un mic număr de proseliți pe când christianismul a conquistat Universul întreg... Ce le lipsea philosophilor stoici și care a fost cauza ca doctrina lor sublimă să rămăe fără echo... Un lucru a lipsit acestei doctrine, un lucru a lipsit stoicilor: ei erau incapabili de a înțelege și a simți Amorul ast-fel precum christianismul l'a proclamat în lume și cheful acestei școle n'a dis discipolilor sei:

— Să vă iubiți și să iubiți pe frați voștri!

Fine.

E.

COMUNICAȚIUNI ȘTIINȚIFICE.

Conservarea cerealelor. Dacă cultura cerealelor are trebuință de îngrijiri mari, conservarea lor nu merită mai puține îngrijiri. După ce s'au treerat și s'au venturat grănele, după ce s'au cules și curățit porumbul trebuie să îngrijim de grănare și de pătule aședate la locuri înalte fără să fie umiditate, să observăm ca produsele să nu fie atacate de maladia căria, s'ar cărbuni împrejurul lor; trebuie asemenea să îngrijim că din timp în timp să le aerim, să le mai întorcem, să le mai restarnăm sau să le re'noim, să îngrijim asemenea ca să nu le atace insectele sau umiditatea și să intre în discompozițiune, fiind-că atunci nu mai sunt bune de mâncare. Ori-ce materie organizată de care se nutrește omul, îndată ce a intrat în discompoziție nu mai pot fi întrebuințate ca nutriment.

Conservarea cartofilor. După ce se culeg car-

tofi trebuiesc aședăți într'un bun celar cu mai multe despărțiri; localul să fie sănătos și așternut cu un strat gros de paie de secară, se vor întinde cartofi pe paie în straturi de puțină grosime având grijă da'i acoperi cu praf de platur și se pot aședa ast-fel până la opt sau zece straturi alternative (unu după altu) de paie și de cartofi. Printr'aceste îngrijiri se pot conserva prea bine cartofi păstrând mult timp vivacitatea lor fără de a muguri lungi care'i slăbesc și numai pot fi întrebuințați nici la consomație

Materii colorante din măslina cöpte. S'a găsit de curând că se poate extrage materie colorantă din măslina cöpte ferbându-le în apă; rezultă d'aci o decoctie violetă care se poate roși prin acide și inverdi prin alcali. Astă decoctie (fertură) colorează stofelede bumbac și de lană într'un frumos violet coremisici și se poate întrebuința în industrie.

Abonamentele se fac la redacțiune, Strada Seraphim (ce'i dice și a Pensionatului) lângă Colțea, No. 10 și în Passagiul român la librăria D-lui Danieleopolu.